

УДК 327:321.01

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.1.10>

Таран Євгеній Іванович,

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри глобальної та національної безпеки

Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: 0000-0002-1822-6978

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ НОВОГО СВІТОВОГО ПОРЯДКУ

FACTORS OF THE NEW WORLD ORDER FORMATION

У статті досліджено формування нового світового порядку через призму військових, економічних і технологічних факторів, що позначаються на глобальному балансі сил. Актуальність роботи зумовлена потребою аналізу змін у світовій політиці, спричинених перерозподілом впливу між державами, кризою традиційних міжнародних інститутів і загостренням геополітичних суперечностей.

Метою статті є оцінювання ключових факторів, що визначають сучасний перерозподіл міжнародних сил, та виявлення можливих сценаріїв розвитку глобального порядку. Використано системний і структурно-функціональний підходи, що дають змогу проаналізувати взаємодію військових, економічних і технологічних чинників у міжнародних відносинах. Метод порівняльного аналізу застосовано для дослідження ефективності міжнародних організацій у регулюванні глобальних процесів, а прогнозний – для характеристики потенційних прогнозів становлення світової системи.

Виявлено, що трансформація геополітичних центрів впливу супроводжується ослабленням традиційних механізмів налагодження міжнародних відносин, посиленням конкурентної боротьби за стратегічні ресурси та зростанням політичної нестабільності. Доведено, що багатополарний світовий порядок формується через економічну взаємозалежність між ключовими гравцями, тоді як загроза глобального хаосу підсилюється кризою міжнародного врядування. Встановлено, що військові альянси залишаються основними стабілізаційними чинниками безпеки, проте технологічна революція та розвиток нових форм впливу, зокрема кіберзагроз та інформаційних війн, змінюють традиційні моделі міжнародної взаємодії.

Зроблено висновок, що ефективність міжнародних організацій потребує реформування, зокрема через створення нових механізмів кризового управління та посилення міжнародного права. Обґрунтовано необхідність розроблення довгострокових стратегій зниження економічної залежності від авторитарних режимів, зміцнення технологічного потенціалу держав і розширення системи безпекових гарантій.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом адаптаційних стратегій провідних країн, оцінюванням впливу штучного інтелекту на безпекові процеси та дослідженням ролі нових економічних союзів у забезпеченні фінансової стабільності глобальної системи.

Ключові слова: *глобальне врядування, новий світовий порядок, глобалізація, геополітичні трансформації, міжнародні альянси, геополітичні зміни.*

The article examines the formation of a new world order through the prism of military, economic and technological factors affecting the global balance of power. The relevance of the work is due to the need to analyse changes in world politics caused by the redistribution of influence between states, the crisis of traditional international institutions and the aggravation of geopolitical contradictions.

The purpose of the article is to assess the key factors determining the current redistribution of international forces and to identify possible scenarios for the development of the global order. The author uses the systemic and structural-functional approaches to analyse the interaction of military, economic and technological factors in international relations. The method of comparative analysis is used to study the effectiveness of international organisations in regulating global processes, and the forecasting method is used to characterise potential forecasts of the formation of the world system.

It is found that the transformation of geopolitical centres of influence is accompanied by a weakening of traditional mechanisms for establishing international relations, increased competition for strategic resources and growing political instability. It is proved that the multipolar world order is formed through economic interdependence between key players, while

the threat of global chaos is exacerbated by the crisis of international governance. It is established that military alliances remain the main stabilising factors of security, but the technological revolution and the development of new forms of influence, in particular cyber threats and information wars, are changing traditional models of international interaction.

It is concluded that the effectiveness of international organisations needs to be reformed, in particular through the creation of new mechanisms for crisis management and strengthening of international law. The author substantiates the need to develop long-term strategies for reducing economic dependence on authoritarian regimes, strengthening the technological potential of states and expanding the system of security guarantees.

Prospects for further research are related to the analysis of adaptation strategies of leading countries, assessment of the impact of artificial intelligence on security processes and study of the role of new economic unions in ensuring the financial stability of the global system.

Key words: global governance, new world order, globalization, geopolitical transformations, international alliances, geopolitical changes.

Постановка проблеми. Формування нового світового порядку є складним і багатовимірним процесом, що визначається сукупністю політичних, економічних, військових і технологічних чинників. Зміна балансу сил між державами, трансформація міжнародних інституцій та заснування нових альянсів впливають на структуру глобального управління, створюючи виклики та можливості для національних і наднаціональних суб'єктів. На теперішній час особливу роль відіграють питання геополітичного суперництва, економічної залежності, безпекових загроз та ідеологічної поляризації, що зумовлюють потребу пошуку оптимальних механізмів взаємодії між державами. Важливим аспектом дослідження є аналіз політичних стратегій світових лідерів, зокрема їхньої ролі у становленні багатополлярної чи уніполлярної системи міжнародних відносин. Нестабільність у регіонах, посилення гібридних загроз та кризи довіри до всесвітніх організацій створюють умови для трансформації наявних підходів до регулювання глобальних процесів. Вивчення цих тенденцій є важливим науковим завданням, що дає змогу не лише прогнозувати можливі сценарії розвитку міжнародної політики, а й виявити практичні механізми забезпечення стабільності у світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень щодо трансформації світового порядку охоплює чотири основні напрями: еволюцію глобального управління, питання міжнародної безпеки, економічні аспекти та вплив глобальних криз.

Перший напрям зосереджений на загальних характеристиках формування нового світового порядку. Є. І. Таран вивчає його генезис, розглядаючи історичні передумови та чинники, що впливають на сучасну глобальну систему [1]. Також науковець аналізує трансформацію світового порядку, наголошуючи на ролі міжнародних організацій у створенні нової архітектури глобального управління [2]. І. О. Поліщук звертає увагу на

геополітичні ознаки нового світового порядку, підкреслюючи перерозподіл сфер впливу та зростання конкуренції між ключовими державами [3]. Учені доходять висновку, що світовий порядок є нестабільним і перебуває в процесі структурних змін. Подальші дослідження мають оцінити роль регіональних альянсів у глобальному управлінні.

Другий напрям стосується міжнародної безпеки. О. М. Житник і А. А. Гриценко визначають вплив трансформації безпекової архітектури на державну політику, характеризуючи нові підходи до національної безпеки [4]. Вони наголошують на потребі гнучких стратегій адаптації держав до зміненої геополітичної ситуації. О. В. Воронянський та Н. І. Моїсєєва аналізують інституціоналізацію нового світового порядку, акцентуючи на значенні глобальних трансформацій для постіндустріальних суспільств [5]. Автори стверджують, що міжнародні інституції відіграють важливу роль у регулюванні безпекових викликів, але їх ефективність є обмеженою. Подальші дослідження мають зосередитися на оцінюванні спроможності міжнародних структур реагувати на нові виклики.

Третій напрям охоплює економічні виміри формування нового світового порядку. О. В. Іващук і В. В. Казьмерчук вивчають геополітичне протистояння та економічні фактори, що впливають на світову конкуренцію [6]. Вони роблять висновок, що зміни у світовому порядку визначатимуться боротьбою за ресурси та технологічне лідерство. М. Arsel, F. Adaman та A. Saad-Filho досліджують концепцію авторитарного девелопменталізму як еволюційного етапу неолібералізму, підкреслюючи його роль у становленні сучасних економічних моделей глобального управління [7]. Автори аналізують, як держави, зберігаючи ринкові механізми, водночас використовують жорсткі управлінські підходи для регулювання економічної динаміки. М. Bedjaoui розкриває роль Ради Безпеки ООН, ставлячи під сумнів легітимність її рішень у нових геополітичних реаліях [8].

Подальші дослідження мають розглянути перспективи реформування глобальних економічних та правових механізмів.

Четвертий напрям характеризує вплив глобальних криз на світовий порядок. М. Dunford і В. Qi аналізують роль пандемії COVID-19, підкреслюючи її наслідки для світової економіки та політики [9]. М. А. Hitt, R. M. Holmes і J.-L. Arregle окреслюють пандемію як фактор дестабілізації міжнародного порядку [10]. Г. Г. Wells пропонує концепцію нового світового порядку, наголошуючи на потребі глибоких політичних реформ [11]. Т. Knock вивчає історичні підходи до формування нового світового порядку, порівнюючи сучасні виклики з ідеями В. Вільсона [12]. Н.-Н. Holm встановлює наслідки нерівномірної глобалізації, наголошуючи на посиленні суперечностей між державами [13]. Подальші праці мають оцінити довгострокові наслідки криз для міжнародного порядку.

Отже, дослідження підтверджують, що формування нового світового порядку визначається структурними змінами в міжнародних відносинах, трансформацією безпекових механізмів, економічною конкуренцією та впливом глобальних криз.

Мета статті. Метою статті є дослідження чинників формування нового світового порядку, аналіз геополітичних змін, перерозподіл впливу між провідними державами та роль міжнародних організацій у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Формування нового світового порядку є складним та багатограним процесом, що зумовлений глобальними змінами в політичній, економічній, технологічній та військовій сферах. Основою для його аналізу слугують ключові теоретичні концепції, які пояснюють зміну міжнародних відносин, трансформацію світових центрів сили й нові виклики щодо гарантування безпеки та стабільності. До

фундаментальних теоретичних підходів належать реалістична, ліберальна, конструктивістська та неомарксистська парадигми, кожна з яких надає власне трактування рушійних чинників цього процесу. Реалістична концепція звертає увагу на баланс сил, конкуренцію держав та боротьбу за гегемонію. Ліберальний підхід наголошує на важливості міжнародних інституцій та кооперації як засобу врегулювання конфліктів. Конструктивісти розглядають зміну світового порядку через призму ідей та ідентичностей, що впливають на державну політику. Неомарксистський підхід акцентує увагу на економічних диспропорціях та боротьбі за ресурси, що визначають розподіл влади у світі (табл. 1).

Сучасний світовий порядок формується під впливом багатьох взаємопов'язаних процесів, які одночасно втілюють елементи різних теоретичних підходів. Реалістична модель є актуальною через зростання військових конфліктів, активізацію політики стримування та розширення військових альянсів. Водночас ліберальна концепція проявляється в посиленні ролі міжнародних організацій, що намагаються врегулювати конфлікти за допомогою дипломатії та економічного впливу. Конструктивістський підхід набуває значної ваги в цифрову епоху, коли боротьба за контроль над інформаційними потоками, пропаганда та ідеологічні наративи окреслюють політичний дискурс та суспільну думку. Неомарксистська перспектива особливо доречна в контексті глобальних економічних криз, енергетичної нестабільності та перерозподілу ресурсів між державами. На практиці це виражається через економічний націоналізм, торговельні війни, зростання попиту на критично важливі технологічні ресурси та появу нових економічних блоків. Отже, становлення нового світового порядку є багатовимірним процесом, де різні теоретичні концепції взаємодіють,

Таблиця 1

Теоретичні підходи до формування нового світового порядку та їхній практичний вплив

Теоретичний підхід	Основна ідея	Практичне застосування в сучасних умовах
Реалізм	Головним рушієм міжнародних відносин є боротьба за владу, а стабільність досягається через баланс сил	Активізація гонки озброєнь, розширення військово-політичних союзів, формування коаліцій у відповідь на загрози
Лібералізм	Взаємозалежність, міжнародні організації сприяють стабільності та зменшенню конфліктів	Посилення ролі ООН, ЄС, НАТО, дипломатичні ініціативи, економічні санкції як засіб впливу
Конструктивізм	Міжнародні відносини формуються через соціальні конструкції, ідентичності та ідеологічні фактори	Зростання ролі інформаційних війн, культурної дипломатії, боротьба за ідеологічний вплив у світовому просторі
Неомарксизм	Глобальна нерівність та економічна експлуатація є визначальними для міжнародної політики	Поляризація між розвиненими країнами та Глобальним Півднем, конфлікти через ресурси, неоколоніальні практики

Джерело: сформовано автором на підставі [7]

створюючи складну систему міжнародних відносин, що визначає стратегічний розвиток держав та глобальну безпеку архітектуру.

Трансформація геополітичних центрів впливу визначається зміною економічної потужності, технологічного розвитку, військової могутності та здатності держав формувати міжнародний порядок [7, с. 265]. Однополярна система, що домінувала після завершення «Холодної війни», поступається місцем багатополарній конфігурації, де США, Китай, ЄС, Індія та регіональні лідери конкурують за вплив. Геополітична нестабільність, зокрема війна в Україні, торговельні війни між США та Китаєм, посилення економічного націоналізму та боротьба за стратегічні ресурси змінюють глобальний баланс сил. Держави адаптують свої стратегії, зміцнюючи регіональні альянси, розвиваючи оборонні технології та розширюючи економічні зв'язки у відповідь на зростаючі виклики (табл. 2).

Сучасний геополітичний порядок зазнає глибоких трансформацій, зумовлених перерозподілом сфер впливу та зміною концепцій ключових держав. США зберігають військову і фінансову перевагу, зміцнюючи оборонні альянси AUKUS [17] і QUAD [18], а також обмежуючи доступ Китаю до стратегічних технологій, зокрема у виробництві напівпровідників [6, с. 169; 9]. Китай, у відповідь, розширює економічний авторитет через ініціативу «Один пояс – один шлях» [19] і створює альтернативні фінансові платформи, такі як BRICS+ [20] та АПВ [21], поглиблюючи співпрацю з країнами Глобального Півдня та Близького Сходу, зокрема Саудівською Аравією в межах «Vision 2030» [23].

Війна Росії проти України спричинила фундаментальні зрушення у сфері глобальної безпеки. Україна стала ключовим фактором у зміні європейської безпекової архітектури, отримуючи безпрецедентну військову підтримку від НАТО, США та ЄС, що включає передові системи озброєння

Таблиця 2

Геополітичні центри впливу в сучасній міжнародній системі та їхня трансформація

Геополітичний центр	Основні фактори зростання впливу	Зміна ролі у світовій системі
США	Високий рівень військової могутності, лідерство у фінансовій сфері, технологічна перевага, контроль над ключовими міжнародними інституціями (МВФ, Світовий банк, НАТО)	Зміцнення військових альянсів (AUKUS, QUAD, посилення НАТО), активізація економічної боротьби з Китаєм, вплив через санкційну політику, стратегічне партнерство з ЄС та країнами Індो-Тихоокеанського регіону
Китай	Динамічне економічне зростання, стратегія «Один пояс – один шлях», розвиток технологічних індустрій, збільшення військової присутності в Південно-Китайському морі	Формування альтернативної економічної системи (BRICS+, Азійський банк інфраструктурних інвестицій), розширення впливу в Африці, Латинській Америці, Азії, посилення технологічного домінування у сфері ШІ та напівпровідників
ЄС	Високий рівень економічної інтеграції, лідерство в регулюванні міжнародної торгівлі, стратегія енергетичної безпеки, стабільність політичної системи	Зменшення залежності від енергоресурсів авторитарних режимів, зміцнення оборонної політики, нові ініціативи для інтеграції України та країн Східного партнерства, пріоритет у сфері кліматичної політики
Індія	Демографічний потенціал, високі темпи економічного розвитку, стратегічне розташування в Індо-Тихоокеанському регіоні	Розширення співпраці зі США, ЄС, зростання технологічного та виробничого секторів, військова модернізація, активна участь у проєктах цифрової економіки
Японія та Південна Корея	Технологічне лідерство, стратегічне партнерство із Заходом, модернізація військових можливостей, регіональний баланс у Східній Азії	Посилення військової інтеграції зі США, зменшення економічної залежності від Китаю, збільшення ролі в обороні Індо-Тихоокеанського регіону, інвестиції в напівпровідникову та енергетичну безпеку
Україна	Опір збройній агресії, стратегічне партнерство із Заходом, реформування безпекової та оборонної політики, перехід до стандартів НАТО, критична роль у гарантуванні продовольчої та енергетичної безпеки Європи	Зміцнення міжнародної підтримки, інтеграція до ЄС і НАТО, отримання статусу основного союзника США поза НАТО, розвиток оборонної промисловості, посилення цифрової трансформації економіки
Близький Схід	Ключові енергетичні запаси, стратегічне положення, регіональна конкуренція між Саудівською Аравією, ОАЕ, Туреччиною та Іраном	Посилення незалежності від США, диверсифікація економіки («Візія 2030» Саудівської Аравії), нові стратегічні альянси (Китай, Індія), зміцнення безпекової кооперації в регіоні.

Джерело: сформовано автором на підставі [3, с. 33; 4, с. 185; 5, с. 36–37; 6, с. 169; 9; 13–23]

[3, с. 33]. Це призвело до посилення оборонних стратегій НАТО, розширення альянсу за рахунок Фінляндії та Швеції, а також прискорення інтеграції України в євроатлантичний простір [22]. ЄС переглянув енергетичну політику, скоротивши залежність від російських ресурсів і зміцнивши оборонну автономію. Індія балансує між Заходом і Китаєм, збільшуючи участь у QUAD та зберігаючи економічні зв'язки з Пекіном. Японія та Південна Корея посилюють оборонне співробітництво зі США та розвивають військові й технологічні проекти.

Міжнародні організації та альянси відіграють ключову роль у регулюванні глобальних процесів, сприяючи стабільності, економічному розвитку, врегулюванню конфліктів та координації спільних дій у сферах безпеки, торгівлі, екології та прав людини. Деякі організації демонструють високий рівень ефективності через механізми колективної відповідальності та чітку нормативно-правову базу, тоді як інші зіштовхуються з труднощами через недостатній рівень координації, внутрішні суперечності між державами-учасниками або обмежений доступ до ресурсів (табл. 3).

Міжнародні організації відіграють важливу роль у регулюванні глобальних процесів, але їхня результативність залежить від швидкості ухвалення рішень, політичної згоди членів та механізмів примусу. ООН зберігає гуманітарну функцію, але через вето в Раді Безпеки не здатна опера-

тивно реагувати на міжнародні конфлікти, що видно на прикладі війни в Україні. НАТО довело ефективність через зміцнення оборонної присутності в Східній Європі та координацію військової підтримки Україні [4, с. 186]. ЄС демонструє дієвість санкційної політики, але зіштовхується з внутрішніми суперечностями, що уповільнюють ухвалення рішень, як у випадку із заборонаю російських енергоносіїв.

G7 успішно координує санкційний тиск і фінансову підтримку, тоді як G20 залишається впливовим майданчиком, хоча політичні розбіжності між членами ускладнюють його роботу. ВООЗ є критично важливою для охорони здоров'я, що підтвердилося під час пандемії COVID-19, але організація залежна від фінансування великих держав [10]. СОТ зберігає функцію регулювання торгівлі, але торговельні війни та блокування її арбітражних механізмів, зокрема США, послаблюють ефективність. МВФ стабілізує фінансові системи, проте його програми жорсткої економії [31–35] можуть спричиняти соціальне напруження, як це сталося в Аргентині та Пакистані. Загалом, найдієвішими є структури з чіткими методами примусу та швидким ухваленням рішень, тоді як консенсусні організації часто втрачають оперативність у кризових умовах.

Перерозподіл міжнародних сил зумовлений комплексним впливом військових, економічних і технологічних факторів, які визначають гло-

Таблиця 3

Оцінювання ефективності міжнародних організацій та альянсів у регулюванні глобальних процесів

Організація / альянс	Основна сфера діяльності	Оцінювання ефективності в сучасних умовах
ООН (UN)	Глобальна безпека, миротворчість, права людини, розвиток	Має потужний нормативний апарат та миротворчі місії, проте часто стикається з блокуванням рішень у Раді Безпеки через право вето, що ускладнює ефективне врегулювання конфліктів
НАТО	Колективна оборона, військова безпека	Посилило свою роль через розширення, підтримку партнерів, координацію постачання зброї, проте зіштовхується з викликами в балансуванні інтересів держав-членів
Європейський Союз (EU)	Економічна та політична інтеграція, безпека, кліматична політика	Зміцнив енергетичну безпеку, впровадив санкції проти держав-агресорів, підтримує Україну, проте має внутрішні суперечності через різні економічні інтереси країн-учасниць
G7	Глобальна економічна політика, санкційний тиск, безпека	Визначає стратегічні напрями економічного регулювання, поділяє санкції, координує допомогу Україні, але має обмежений вплив без згоди великих економік, таких як Китай та Індія
G20	Міжнародна фінансова та економічна стабільність	Є ефективним майданчиком для координації світової економічної політики, однак політичні розбіжності між членами обмежують узгодженість дій
ВООЗ (WHO)	Глобальна охорона здоров'я	Важливий координатор у кризах, проте залежний від фінансування окремих країн [8]
СОТ (WTO)	Міжнародна торгівля	Регулює світову торгівлю, але втрачає ефективність через торговельні війни [9]
МВФ (IMF)	Фінансова підтримка, кредити	Забезпечує стабільність, але умови кредитування можуть посилювати соціальні кризи [10]

Джерело: сформовано автором на підставі [4, с. 86; 14; 15; 16; 24–30]

бальний баланс влади. Військовий аспект відіграє вагомий роль у геополітичному домінуванні, оскільки розвиток озброєнь, модернізація армій і формування стратегічних альянсів визначають здатність держав впливати на міжнародну безпеку. Посилення ролі оборонних союзів, таких як НАТО, розширення військової присутності в ключових регіонах і зростання інвестицій у високоточне озброєння свідчать про зміцнення військового компоненту у світовій політиці [12, с. 71]. Водночас технологічний прогрес змінює характер збройних конфліктів, сприяючи впровадженню безпілотних систем, кіберзброї та систем штучного інтелекту для військових операцій, що знижує залежність від традиційної військової сили [8, с. 39].

Економічні фактори суттєво впливають на перерозподіл міжнародних сил, визначаючи фінансову спроможність держав підтримувати свою військову міць і реалізовувати зовнішньополітичні амбіції [4, с. 187]. Зміна центрів економічного зростання, зокрема посилення ролі Китаю, Індії та країн Південно-Східної Азії, переформатовує глобальні відносини. Впровадження санкційних механізмів як засобу економічного стримування, збільшення протекціонізму та боротьба за критично важливі ресурси, такі як мікрочипи й рідкоземельні метали, вказують на трансформацію економічного впливу у світі. Фінансова залежність від міжнародних інституцій, таких як МВФ і Світовий банк, а також створення альтернативних фінансових блоків, наприклад BRICS+, формують нові економічні альянси, які посилюють позиції окремих регіонів [9].

Технологічний прогрес стає вирішальним фактором у глобальній конкуренції, окреслюючи здатність держав гарантувати власну безпеку, економічний розвиток і вплив на міжнародній арені. Інвестиції у сферу штучного інтелекту, квантових обчислень, 5G-інфраструктури та космічних технологій є основними параметрами стратегічної переваги. Держави, що контролюють виробництво напівпровідників та володіють критично важливими інноваціями, отримують перевагу у світовій конкуренції. Водночас технологічна фрагментація, що виражається в санкціях на

постачання високотехнологічного обладнання та розробленні альтернативних технологічних стандартів, таких як китайська цифрова валюта або ініціативи з кіберсуверенітету, формує нові вектори геополітичного суперництва.

Взаємодія військових, економічних і технологічних факторів створює нові конфігурації світової політики, змінюючи розстановку сил та підтримуючи традиційні центри впливу. Баланс сил більше не визначається виключно військовими можливостями, а залежить від здатності держав інтегрувати інновації у свою економічну модель, підтримувати фінансову стійкість і контролювати стратегічно важливі ресурси. Держави, які успішно поєднують військову міць, економічну стабільність та технологічне лідерство, формують нову архітектуру глобального порядку, у якій традиційні гегемони змушені адаптуватися до швидкозмінних умов міжнародних відносин.

Висновки. Формування нового світового порядку зумовлене взаємодією військових, економічних і технологічних факторів, що змінюють баланс міжнародних сил. Встановлено, що ефективність міжнародних організацій у регулюванні глобальних процесів залишається обмеженою через суперечності між державами. Трансформація геополітичних центрів впливу відбувається через посилення регіональних альянсів та економічних блоків, що сприяє багатопolarity. Основними проблемами є послаблення міжнародних інституцій, загострення санкційних воєн, боротьба за стратегічні ресурси та зростання кіберзагроз. Політична нестабільність і нові технологічні виклики створюють ризики для безпеки та економічної стабільності. Рекомендовано реформування механізмів глобального врядування, посилення міжнародного права, зменшення економічної залежності від авторитарних режимів і розвиток безпекових стратегій.

Перспективними напрямками досліджень є адаптаційні стратегії держав у нових геополітичних умовах, вплив штучного інтелекту на глобальну політику та оцінювання ефективності економічних союзів у контексті фінансової стабільності.

REFERENCES:

1. Taran, Y. I. (2022). Henezys systemy svitovoho poriadku [Genesis of the world order system]. *Naukovi perspektyvy – Scientific Perspectives*, (7), 190–199. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7\(25\)-190-199](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7(25)-190-199) [in Ukrainian].
2. Taran, Y. I. (2024). Transformatsiia system svitovoho poriadku ta formuvannia novoi arkhitektury svitoustroiu [Transformation of world order systems and the formation of a new architecture of world order]. *Publische upravlinnia ta administruvannia – Public Administration and Governance*, (41), 115–119. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.41.15> [in Ukrainian].
3. Polishchuk, I. O. (2022). Heopolitychni oznaky novoho svitovoho poriadku [Geopolitical features of the new world order]. *Politychne zhyttia – Political Life*, (2), 30–35. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.2.5> [in Ukrainian].

4. Zhytnyk, O. M., & Hrytsenko, A. A. (2019). Vplyv transformatsii arkhitektury mizhnarodnoi bezpeky na formuvannya derzhavnoi polityky natsionalnoi bezpeky v umovakh formuvannya novoho svitovoho poriadku: kontseptsiiia upravlinnia maibutnim [The impact of transformation of international security architecture on national security policy formation in the context of the new world order: The concept of future governance]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and State Governance*, 2(35), 181–190. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2-1.28> [in Ukrainian].
5. Voronianskyi, O. V., & Moiseieva, N. I. (2024). Vektory instytutsionalizatsii novoho svitovoho poriadku v konteksti hlobalnykh transformatsii postindustrialnoho suspilstva [Vectors of institutionalization of the new world order in the context of global transformations of the post-industrial society]. *Suchasne suspilstvo: politychni nauky, sotsiologichni nauky, kulturolohični nauky – Modern Society: Political Science, Sociology, Cultural Studies*, 1(26), 27–40. DOI: <https://doi.org/10.34142/24130060.2023.26.1.03> [in Ukrainian].
6. Ivashchuk, O. V., & Kazmerchuk, V. V. (2023). Heopolitychne protystoiannia krain ta ekonomichni vymiry formuvannya novoho svitovoho poriadku [Geopolitical confrontation of countries and economic dimensions of the formation of the new world order]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, 4 (2023), 165–173. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.4.23> [in Ukrainian].
7. Arsel, M., Adaman, F., & Saad-Filho, A. (2021). Authoritarian developmentalism: The latest stage of neoliberalism? *Geoforum*, 124, 261–266. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2021.05.003>.
8. Bedjaoui, M. (2023). *The New World Order and the Security Council: Testing the Legality of its Acts*. BRILL. Retrieved from: <https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=iMT7EAAAQBAJ>
9. Dunford, M., & Qi, B. (2020). Global reset: COVID-19, systemic rivalry and the global order. *Research in Globalization*, 2, Article 100021. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2020.100021>
10. Hitt, M. A., Holmes Jr, R. M., & Arregle, J.-L. (2021). The (COVID-19) pandemic and the new world (dis) order. *Journal of World Business*, 56 (4), Article 101210. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2021.101210>
11. Wells, H. G. (2022). *The New World Order*. DigiCat. Retrieved from: <https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=r8-jEAAAQBAJ>
12. Knock, T. (2019). *To End All Wars, New Edition: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order*. Princeton University Press. Retrieved from: <https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=bRCnDwAAQBAJ>
13. Holm, H.-H. (2019). *Whose World Order?: Uneven Globalization and the End of the Cold War*. Routledge. Retrieved from: <https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=B2GIDwAAQBAJ>
14. North Atlantic Treaty Organization (NATO). (2025). *NATO Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.nato.int/>
15. International Monetary Fund (IMF). (2025). *IMF Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.imf.org/>
16. World Bank. (2025). *World Bank Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.worldbank.org/ext/en/home>.
17. The White House (2021). *AUKUS – Australia, United Kingdom, United States Security Pact*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/15/fact-sheet-aukus/>
18. U. S. Department of State (2024). *The Quad Partnership (Quadrilateral Security Dialogue)*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.state.gov/the-quad/>
19. National Development and Reform Commission of China (NDRC) (2025). *Belt and Road Initiative (BRI)*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.ndrc.gov.cn/>
20. BRICS (2025). *BRICS+ – BRICS Expands Membership and Economic Cooperation*. Retrieved March 10, 2025, from <https://brics2025.org/>
21. Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB). (2025). *AIIB Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.aiib.org/en/index.html>
22. U. S. Department of State (2024). *Status of Major Non-NATO Ally (MNNA) for Ukraine*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.state.gov/u-s-ukraine-security-cooperation/>
23. Vision 2030, Saudi Arabia (2025). *Saudi Vision 2030 Official Portal*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.vision2030.gov.sa/>
24. European Investment Bank (EIB) (2025). *EIB Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.eib.org/en/index.htm>
25. United Nations (UN). (2025). *United Nations Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.un.org/>
26. European Commission (2025). *European Union (EU) Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://ec.europa.eu/>
27. G7 Germany (2025). *Group of Seven (G7) Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.g7germany.de/>
28. G20 (2025). *Group of Twenty (G20) Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.g20.org/>

29. World Health Organization (WHO) (2025). *WHO Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.who.int/>
30. World Trade Organization (WTO) (2025). *WTO Official website*. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.wto.org/>
31. International Monetary Fund (IMF) (2025). *Extended Fund Facility (EFF)*. Retrieved March 14, 2025, from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Extended-Fund-Facility-EFF>
32. International Monetary Fund (IMF) (2025). *Stand-By Arrangement (SBA)*. Retrieved March 14, 2025, from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Stand-By-Arrangement-SBA>
33. International Monetary Fund (IMF) (2025). *Rapid Credit Facility (RCF)*. Retrieved March 14, 2025, from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Rapid-Credit-Facility-RCF>
34. International Monetary Fund (IMF) (2025). *Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT)*. Retrieved March 14, 2025, from <https://www.imf.org/en/Topics/PRGT>
35. International Monetary Fund (IMF) (2025). *Catastrophe Containment and Relief Trust (CCRT)*. Retrieved March 14, 2025, from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Catastrophe-containment-relief-trust-CCRT>